

Literatuurselectie senioren en cultuureducatie

Dag van de Cultuureducatie 16 juni 2011, Amsterdam

Inhoud

Vooraf	3
Keynote 1 - Kunstparticipatie: welzijn, empowerment of sociaal netwerk?	4
Keynote 2 - Een 'coming of age'?	4
Keynote 3 - Nu word ik zelf senior!	4
Ochtendsessie 1 - Moderne Theaterdans speciaal voor senioren	4
Ochtendsessie 2 - Ouderen en muziek	5
Ochtendsessie 3 - Het specifieke van lesgeven aan senioren	5
Ochtendsessie 4 - Verhalen vertellen	5
Ochtendsessie 5 - TMS (Tropenmuseum Senior)	6
Ochtendsessie 6 - Samenwerking tussen zorg- en culturele instelling	6
Ochtendsessie 7 - Aanpak op basis van wederkerigheid	7
Middagsessie 1 - Theater en ouderen / Rotterdams Wijktheater	7
Middagsessie 2 - Senioren in beeld: audiovisuele media en ouderen	8
Middagsessie 3 - Intergenerationeel leren in musea	8
Middagsessie 4 - 50PK: marketing en conceptontwikkeling voor senioren	8
Middagsessie 5 - Ouderen lezen en schrijven	9
Middagsessie 6 - Senioren betrekken bij programmering en organisatie	9
Middagsessie 7 - Een koffer vol erfgoed	9

Vooraf

OVER DE LITERATUURSELECTIE SENIOREN EN CULTUUREDUCTIE

Bijgaand treft u een selectie van titels uit de collectie van de bibliotheek van Cultuurnetwerk Nederland, op het gebied van senioren en cultuureducatie.

Deze literatuurselectie is speciaal samengesteld ter gelegenheid van de Dag van de Cultuureducatie 2011 over senioren. Alle titels in dit overzicht sluiten aan op de thema's van de keynotes en de deelsessies op deze dag.

Meer informatie: www.cultuurnetwerk.nl/dagvandecultuureducatie.

BIBLIOTHEEK CULTUURNETWERK NEDERLAND

De bibliotheek van Cultuurnetwerk Nederland is gespecialiseerd in cultuureducatie. De collectie bestaat uit zo'n 30.000 publicaties op het gebied van kunst-, erfgoed-, media- en literatuureducatie. Er is veel praktisch materiaal aanwezig in de vorm van lesmateriaal, best practices en onderwijsmethoden. Ook is er informatie over cultuureducatiebeleid, onderwijsorganisatie, samenwerking met culturele instellingen en actuele ontwikkelingen en onderzoek op het gebied van cultuureducatie. Daarnaast heeft de bibliotheek een grote collectie binnen- en buitenlandse vaktijdschriften. Alle publicaties zijn in te zien in de bibliotheek én beschreven in de online catalogus. De bibliotheek is voor iedereen vrij toegankelijk en gevestigd in hartje Utrecht, op loopafstand van het Centraal Station. Openingstijden: maandag van 13.30 tot 17.00 uur en van dinsdag tot en met vrijdag van 9.30 tot 17.00 uur.

Voor meer informatie en het raadplegen van de online catalogus: www.cultuurnetwerk.nl/bibliotheek.

Cultuurnetwerk Nederland
Ganzenmarkt 6
Postbus 61
3500 AB Utrecht
T 030-236 12 00
F 030-236 12 90
I www.cultuurnetwerk.nl
E info@cultuurnetwerk.nl

KEYNOTE 1 - KUNSTPARTICIPATIE: WELZIJN, EMPOWERMENT OF SOCIAAL NETWERK?

Senioren en actieve kunstbeoefening : factsheet / L. Volz. – Utrecht : Kunstfactor, 2009. – 8 p. : graf., tab., ill. – Met lit.opg.

Deze factsheet bevat basiscijfers over kunstbeoefening van senioren in Nederland. Aan bod komt onder andere: receptieve cultuurdeelname, kunstbeoefening, lesdeelname en verenigingslidmaatschap, vrijwilligerswerk, voordelen van kunstbeoefening voor senioren, aanbod voor senioren. www.kunstfactor.nl/blobs/Kunstfactor/49210/2010/4/factsheet_senioren_2010_def.pdf

KEYNOTE 2 - EEN 'COMING OF AGE'?

Klaar? actie! : over ouderen en cultuurparticipatie / D. Verté ... [et al.]. – Gent : Vanden Broele, 2010. - 140 p. : tab., graf. - Met lit.opg.

Grootschalig onderzoek naar cultuurparticipatie van 60-plussers in Vlaanderen. De auteurs analyseerden cijfermateriaal uit behoeftenonderzoeken bij 44.000 ouderen. Vragen die beantwoord worden: Wie neemt actief deel aan cultuur, en wie niet? Welke factoren spelen hierin een rol? Willen ouderen graag deelnemen aan cultuur en zijn de randvoorwaarden daartoe ideaal ingevuld? Bestemd voor iedereen die begaan is met (actieve) cultuurparticipatie van ouderen. Daarnaast dient deze publicatie als handvat om ouderen actief te betrekken bij de organisatie en de werking, zelfs het beleid, van cultuur in hun stad of regio.

KEYNOTE 3 - NU WORD IK ZELF SENIOR!

Van vroeger : levensverhalen schrijven met ouderen / J. Franssen. – Houten [etc.] : Bohn Stafleu Loghem, 1995. – 204 p. – Met lit.opg

Achtergrondinformatie en concrete aanwijzingen voor autobiografisch schrijven. Oefeningen en teksten, geschreven door deelnemers aan cursussen levensverhalen schrijven, illustreren en verduidelijken de aanpak.

OCHTENDSESSIE 1 - MODERNE THEATERDANS SPECIAAL VOOR SENIOREN

Grenzeloos bewegen op hoge leeftijd / L. Kuipers

In: Dans magazine. - Vol.28(2010)1(38-40)

Senioren en dans is een speerpunt van Kunstfactor. Kunstfactor is bezig met een veldoriëntatie op het gebied van dans en ouderen. Niet alleen Nederland wordt onder de loep genomen, ook het dansveld in het buitenland wordt bestudeerd. Adviseur dans Sanne Fokkens-van der Maas beschrijft in dit artikel persoonlijke ervaringen en kennis van methodieken die zij in 2009 in Engeland heeft opgedaan bij dansdocenten en dansmakers die met ouderen werken.

Senioren getuigen van hun liefde voor dans : theater door ouderen heeft een bijzondere zeggingskracht / W. in 't Veld

In: Volksdans. - Vol.23(2004)1(16-19)

Beschreven wordt de seniorenproductie 'Met Liefde' van choreograaf Els van Buren. Daarnaast geven spelers antwoord op de vraag hoeveel danservaring zij hadden voor zij aan deze productie deelnamen; wat hun opvallendste rol is in het stuk; wat zij zelf het indrukwekkendste deel vinden van de voorstelling en wat het voor hen betekent om aan deze productie mee te werken. Tot slot geeft Els van Buren tips voor het werken met senioren.

OCHTENDSESSIE 2 - OUDEREN EN MUZIEK

Nooit te oud om te zingen! : seniorenkoren 2010 / H. Noyens. - Utrecht : Kunstfactor, 2010. - [4 p.]
In 2010 heeft Kunstfactor een inventarisatie gedaan onder dirigenten van seniorenkoren. Kunstfactor werkte daarin samen met de LOVOK, de Landelijke Organisatie van Ouderen Koren en 't Trefpunt Gorsseel, de organisator van het jaarlijkse landelijke festival voor seniorenkoren. De inventarisatie had tot doel het in kaart brengen van de situatie van de seniorenkoren, het scholingsniveau van de leidinggevend en de behoeften van het leidinggevend kader.

[www.kunstfactor.nl/engine/download/blob/Kunstfactor/49667/2010/51/Nooit te oud om te zingen.pdf?app=kunstfactor&class=6972&field=49667&id=2017](http://www.kunstfactor.nl/engine/download/blob/Kunstfactor/49667/2010/51/Nooit%20te%20oud%20om%20te%20zingen.pdf?app=kunstfactor&class=6972&field=49667&id=2017)

De juiste toon : muziekactiviteiten met ouderen / A. Beernink, K. Jansma, M. Geurtzen, A. van de Ven. - Baarn : HB, 2002. - 160 p. : ill. + cd + 22 knipvellen + 50 afbeeldingen. - Met bijl. en lit.opg. - ISBN 90-5574-200-7

Dit pakket, bestaande uit een boek, een cd en twee fotoseries, is bedoeld voor de activiteitenbegeleider die meer werk wil maken van muziekactiviteiten in bijvoorbeeld psychogeriatrische en somatische verpleeghuizen en verzorgingshuizen. Speciale muzikale kennis of vaardigheden zijn niet vereist. Het boek bestaat uit vijf delen: zingen, ritme, muziek maken, muzikale spelen en bijlagen.

OCHTENDSESSIE 3 - HET SPECIFIEKE VAN LESGEVEN AAN SENIOREN

Senioren: ideale leerlingen / M. Holleman

In: Akkoord. - Vol.15(2008)22(15)

Interview met piano- en orgeldocent Mieke van Dommelen over het lesgeven aan ouderen. Met tips.

A new generation at Music Schools : tuition for adult learners (55+) : a challenge for teachers / H. Wiedemann. - [S.l.] : [s.n.], 2005. - 3 p.

Abstract of a lecture by Prof. Dr. Herbert Wiedemann presented at the European Music School Union (EMU) general assembly in Prato, Italy on the 21st of October 2005. Wiedemann discusses learning to play an instrument late in life and gives guidelines to teachers on how to teach adults. He also stresses the important social and cultural role teachers have in supporting adults to learn to play an instrument.

OCHTENDSESSIE 4 - VERHALEN VERTELLEN

Reminiscence theatre : making theatre from memories / P. Schweitzer, G. Jackson (auteur van voorwoord). - London [etc.] : Jessica Kingsley, 2007. - 272 p. : ill. - Met lit.opg. en reg. - ISBN 1-84310-430-X

Reminiscence theatre is about seeing and realising the dramatic potential in real life stories. It takes verbatim memories as the basis for theatre scripts, using the experiences of older people as a source of artistic productions and therapeutic creativity. This book is a comprehensive guide to the nature, practice and therapeutic effects of reminiscence theatre. Drawing on examples from a range of real-life case studies, the author provides practical advice on the process of taking an oral history, creating from it a written script and developing that into a dramatic production, on whatever scale. Contains 14 chapters in which 3 deal with reminiscence theatre in education projects, reminiscence theatre in a youth theatre context, and inter-generational play-making in schools.

De kunst van het vertellen van historische verhalen / J. Swagerman, A. van der Zeijden (redacteur), I. Strouken (redacteur). - Utrecht : NCV, 2002. - 47 p. : ill. - Met lit.opg. en bijl. - ISBN 90-71840-56-5

Inhoud: Orale geschiedenis overdracht; Een historisch verhaal voor het voetlicht brengen; Het houden van een lezing; Het vertellen van een historisch verhaal; Als een detective op zoek naar het verleden; Interactief vertellen; Vertellen van herinneringen; Vertellen vanuit historische bronnen; Vertellen voor verschillende doelgroepen; Hulpmiddelen bij het vertellen.

Oral history: zegt het voort! : een handleiding / S. Marijnissen, J. Knoester (eindredacteur), R. Pots (redacteur). - Delft : Erfgoedhuis Zuid-Holland, 2008. - 3e herz. dr. - 58 p. : fig., ill. - Met lit.opg. en bijl. - ISBN 978-90-80890-14-5

In deze handleiding voor 'oral history' wordt stap voor stap uiteengezet waar amateur- en professionele historici betrouwbare mondelinge informatie kunnen inwinnen en gebruiken. Bij oral history gaat het om het vastleggen van verhalen en herinneringen uit het verleden. Bijzondere aandacht wordt daarbij besteed aan de beleving van het verleden door de gewone man of vrouw.

OCHTENDSESSIE 5 - TMS (TROPENMUSEUM SENIOR)

Lifelong learning in museums : a European handbook / K. Gibbs (redacteur), M. Sani (redacteur), J. Thompson (redacteur). - Ferrara : EDISAI, 2007. - 112 p. : ill. - Met lit.opg. - ISBN 978-88-95062-00-6

Handboek met de resultaten van een tweejarig Europees project over 'Lifelong learning in museums'. Onderwerpen die aan bod komen zijn: volwassenen en leren in musea, leertheorieën in musea en praktijkvoorbeelden in diverse Europese musea op het gebied van families, ouderen, jongeren, interculturaliteit en social inclusion.

Speciaal voor senioren : Ot en Sien-educatie voor ouderen in Nationaal Onderwijsmuseum / S. Noordoven

In: Museumvisie, vaktijdschrift voor de Nederlandse museumwereld. - Vol.29(2005)3(39-40)

Er zijn nog weinig educatieve programma's speciaal voor ouderen. Het Nationaal Onderwijsmuseum maakte een programma speciaal voor bewoners van zorgcentra en verpleeghuizen. Dit was zo'n succes dat het museum er voor zorgt permanent een project voor ouderen in het aanbod te hebben.

OCHTENDSESSIE 6 - SAMENWERKING TUSSEN ZORG- EN CULTURELE INSTELLING

Terug naar toen : cultuur en zorg / C. Malta

In: GM kwadraat. - Vol.10(2010)37(12-13)

Landschap Erfgoed Utrecht ziet het als één van haar taken om het culturele erfgoed van de provincie Utrecht bij zoveel mogelijk mensen onder de aandacht te brengen en mensen te bereiken die normaal gesproken nooit naar een museum, archief of tentoonstelling gaan, zoals bijvoorbeeld mensen die in een verzorgingstehuis wonen of langdurig in het ziekenhuis liggen. Landschap Erfgoed Utrecht heeft een aantal projecten ontwikkeld waarbij zorg en erfgoed gecombineerd worden. Dit resulteerde in drie deelprojecten: zes reminiscentiekoffers, een verhalenverteller en een tentoonstelling in een ziekenhuis. Een beschrijving van dit project genaamd 'Terug naar toen' en een korte toelichting van het begrip reminiscentie.

Kunst: zorg voor kwaliteit van leven : thema / K. Heijster (hoofdredacteur), J. Pijcke (hoofdredacteur)
In: heART & society. – Vol.(2010)4(1-40). - Themanummer

Dit themanummer is grotendeels gewijd aan het werk van kunstenaars die maatschappelijk betrokken zijn en hun expertise inzetten in de zorg, in het bijzonder de gehandicapten- en ouderenzorg. Verder wordt aandacht besteed aan initiatieven en projecten die focussen op wat mensen met een beperking wel kunnen en die een kunstdiscipline als vertrekpunt hebben: muziekprojecten voor autistische kinderen; masterclasses en een optreden in Carré voor getalenteerde muzikanten met een beperking; kunstopleidingen voor beeldend kunstenaars met een beperking. Tot slot een artikel over wetenschappelijke inzichten wat betreft de effecten van kunst in de zorg.

OCHTENDSESSIE 7 - AANPAK OP BASIS VAN WEDERKERIGHEID

Grijs kent vele tinten : cultuureducatie voor senioren / K. Laarakker, J. Poll

In: Boekman. - Vol.23(2011)86(65-70). – Met lit.opg.

Cultuureducatieve instellingen ontdekken de senioren. Niet alleen de actieve, cultureel onderlegde en welgestelde senioren die 'toch al kwamen', maar een veel bredere groep. Een overzicht van de mogelijkheden en moeilijkheden bij cultuureducatie voor senioren.

Euro+ Songfestival : jongens- en meisjesdromen in vervulling / E. Segeren

In: Cultuurbericht. – Vol.(2009)voorjaar(10-12)

Artikel over het Euro+ Songfestival, een intercultureel ouderenfestival waar vijftigplussers die graag zingen aan mee kunnen doen. Het festival is een uitvloeisel van een filmfestivalreeks over ouderen en het concept van een seniorenfestival in Amsterdam. Het Euro+ Songfestival is inmiddels uitgegroeid tot een landelijk festival met voorrondes in Nijmegen, Eindhoven, Arnhem, Utrecht en Rotterdam.

MIDDAGSESSIE 1 - THEATER EN OUDEREN / ROTTERDAMS WIJKTHEATER

Theater PLUS: theater door en met ouderen : actief, ambitieus en een tikkeltje recalcitrant / R. Baars (redacteur) ... [et al.], T. de Rooij (auteur van voorwoord). - Utrecht : Kunstfactor, 2010. - 19 p. : ill. - Met lit.opg.

Ouderen worden een steeds grotere groep in de Nederlandse samenleving. Uit cijfers van het CBS blijkt dat in 2030 een kwart van de Nederlandse bevolking uit 65-plussers bestaat. De groep ouderen die haar vrije tijd kan en wil besteden aan het beoefenen van kunst groeit. Theater als één van de kunstvormen biedt uiteenlopende mogelijkheden om op latere leeftijd met eigen of bestaande verhalen theater te maken. Deze publicatie bevat ervaringen, bevindingen, voorbeelden en anekdotes van een groep oudere spelers en theaterprofessionals die werken met ouderen. Uit de uitspraken van oudere spelers blijkt de voldoening die het toneelspelen en de interactie met oud én jong publiek hen geeft. De bevlogen theaterprofessionals hebben zowel persoonlijke als artistieke motieven om theater te maken met ouderen.

www.kunstfactor.nl/engine/download/blob/Kunstfactor/49667/2010/51/Theater_PLUS_theater_door_en_met_ouderen.pdf?app=kunstfactor&class=6972&field=49667&id=2019

Multi-generations : jong ontmoet oud / M. Veerkamp ... [et al.]

In: De theater nv. - Vol.7(2008)31(jul.11-25). – Themanummer

Een overzicht van verschillende theaterprojecten waarbij jongeren en ouderen met elkaar in contact komen.

MIDDAGSESSIE 2 - SENIOREN IN BEELD: AUDIOVISUELE MEDIA EN OUDEREN

Getuigenissen en multimedia geven geschiedenis kleur / R. Steenbeek

In: Bulletin Cultuur & School. - Vol.13(2010)63(6-8)

In dit artikel wordt verslag gedaan van de groeiende populariteit van oral history in het onderwijs. Persoonlijke verhalen brengen de geschiedenis tot leven, zeker in combinatie met beeld en geluid. Kinderen en jongeren worden in contact gebracht met ouderen die met hun verhalen het verleden 'levend' maken.

www.cultuurplein.nl/attachments/2192180/artikel_63_RalfSteenbeek.pdf

De verlegenheid voorbij / L. Groen

In: Kaap kunst. – Vol.1(2010)6(32-34)

Een fotografieproject in zorgcentra doorbreekt het isolement van de bewoners. Dit artikel, gebaseerd op een interview met beeldend kunstenaar Hein Walter, initiatiefnemer van het project, is een verslag van het fotografieproject 'Ouderen in perspectief', dat zowel inhoudelijk als sociaal interessant is. Inwoners van zorgcentra zetten elkaar op de foto en leggen al doende nieuwe contacten. Uiteindelijk wordt in het betrokken zorgcentrum een tentoonstelling van de gemaakte foto's ingericht.

MIDDAGSESSIE 3 - INTERGENERATIONEEL LEREN IN MUSEA

All together now! : intergenerationeel leren in het museum / A. Vels Heijn. - [Zutphen] : [Gelders Erfgoed], [2010]. - 10 p. - Met lit.opg.

De tentoonstellingen in Huis Bergh in 's Heerenberg worden sinds enkele jaren opgezet volgens de leertheorie van Kolb die uitgaat van vier verschillende 'leerstijlen', met als doel een 'rijkere' tentoonstelling te maken die publieksvriendelijk is en toegankelijk voor een breed publiek. Met de tentoonstelling van 2011 wordt daar een element aan toegevoegd: het intergenerationeel leren, het leren van verschillende generaties onderling, in interactie. Onderstaand artikel beschrijft de theoretische basis van het intergenerationeel leren en de toepassing daarvan in de tentoonstelling 'De jacht op de eenhoorn' (mei 2011 t/m februari 2012).

www.gelderserfgoed.nl/cms_media/documenten/Publieksbegeleiding/All%20together%20now-Intergenerationeel%20leren%20in%20het%20museum.pdf

Intergenerational audience approach in an ageing society / C. Groot. - [S.l.] : [s.n.], 2004. - 73 p. : fig., ill., tab. - Met lit.opg., samenv. en bijl. - Scriptie Utrecht School of the Arts - Master AMMEC 4 (Arts & Media Management in a European Context)

The central question of this thesis is: What conditions contribute to a successful age- and cultural diversity approach? What barriers are there? Focus will be on the demands co-operation with a close-knit network of intermediaries entails. How to implement findings. This thesis aims to compare different ways of co-operating with and through intermediaries. Thus providing practical models.

file:///V:/\Documenten_2011\E11-0114.pdf

MIDDAGSESSIE 4 - 50PK: MARKETING EN CONCEPTONTWIKKELING VOOR SENIOREN

50pk. tijd voor cultuur : werkmap / A. Kok (projectleider), A-R. Hendrikse, R. Brand (redacteur) ... [et al.] (redacteur). - Rijswijk : Kunstgebouw, 2009-2010. - 116 p. + dvd. - Met lit.opg. en (web)adressen

Werkmap met tips, marketinginformatie en ervaringen van culturele aanbieders én bezoekers gericht op de 50-plusmarkt. De map bestaat uit drie delen: 1. Marketing van kunst en cultuur voor de 50-plusser; 2. Conceptontwikkeling; 3. Appendix met daarin relevante literatuur, websites en adressen. Op de bijbehorende dvd is een impressie te zien van de '50pk. cultuurmaand 2008'.

www.kunstgebouw.nl/kunstsector/amateurs/projecten/images/50pk_publicatie_TIJDVOORCULTUUR_2009.pdf

Medioren, een (her)ontdekking voor de culturele sector / M. Ansems

In: MMNieuws. - Vol.10(2008)1/2(21-22)

Nederland telt momenteel vijf miljoen vijftigplussers en jaarlijks komen er honderdduizenden bij. De groep tussen 50 en 65 wordt ook wel medioren genoemd en vormt een aantrekkelijke doelgroep voor marketeers in de culturele sector. Het gemiddeld inkomen van medioren ligt 30% hoger dan personen onder de 50 jaar. Hoe bereik je deze mensen? In 2006 is een onderzoek verricht naar de cultuurparticipatie onder Brabantse senioren getiteld 'Senioren en cultuur'. Naar aanleiding van dit onderzoek is UITmarketingburo samen met de Brabantse theaters een marketingproject gestart om collectief nieuw publiek te bereiken onder Brabantse medioren.

MIDDAGSESSIE 5 - OUDEREN LEZEN EN SCHRIJVEN

Over ouderen en de heilzame werking van poëzie / A. Marcoen

In: Tijdschrift voor Gerontologie en Geriatrie. - Vol.41(2010)3(112-115)

Artikel over de heilzame werking van het lezen en schrijven van gedichten door ouderen.

Vergrijzing nieuwe impuls voor groei leesclubs / A. Buijs

In: Bibliotheekblad. - Vol.14(2010)12(22-25)

Naar aanleiding van de toename van leesclubs en leeskringen komen in dit artikel de volgende vragen aan de orde: Waar komt die toenemende belangstelling vandaan? Hoe bereiden bibliotheken zich voor op de grijze leesclubgolf? Welke initiatieven lonen en welke niet? Wat zijn de knelpunten en hoe zijn die op te lossen? Kunnen leesclubs en bibliotheken iets aan elkaar hebben?

MIDDAGSESSIE 6 - SENIOREN BETREKKEN BIJ PROGRAMMERING EN ORGANISATIE

De vergrijzing / A. Twaalfhoven (hoofdredacteur)

In: Boekman. - Vol.23(2011)86(1-92). - Themanummer

2011 is het Jaar van de Vergrijzing. De babyboomgeneratie is vaak cultureel actief en beschikt over veel vrije tijd. Dat is een vijver waarin het voor musea, theaters en muziekpodia dankbaar vissen is. Maar alle aandacht is gericht op het enthousiasmeren van jongeren om zo een publiek voor de toekomst te kweken. De wensen en behoeften van de ouderen van nu lijken nauwelijks een rol te spelen. De auteurs in deze Boekman laten zien hoe culturele instellingen doeltreffend op de nieuwe ouderen kunnen inspelen.

MIDDAGSESSIE 7 - EEN KOFFER VOL ERFGOED

Nog lang. Leven. Gelukkig : cultureel erfgoed en ouderen: een toekomstperspectief / G. Vercauteren

In: FARO. - Vol.2(2009)2(73-78)

De vergrijzing van de Vlaamse bevolking neemt toe. In 1981 was 23% van de Vlaamse bevolking ouder dan 55 jaar, nu is dit al 28%. De vergrijzing heeft vaak een negatieve bijklank. Toch biedt de

vergrijzing ook een hoop mogelijkheden, zeker voor het cultureel-erfgoedveld. In dit artikel wordt een overzicht gegeven van de mogelijkheden rond erfgoed en ouderen. Ook worden de begrippen reminiscentie en intergenerationeel werken nader toegelicht.